

Foton: från vänster till höger: Frida Ekman, Emma Mattsson, Frida Ekman. Regionmuseet Kristianstad.

Kulturell mångfald möter biologisk mångfald **- ett vandringsutställningsprojekt från Regionmuseet Kristianstad**

Med målet inställt på naturen som mötesplats, kulturellt fenomen och arena för integration arbetar Regionmuseet Kristianstads ekolog och etnolog i projektet **Kulturell mångfald möter biologisk mångfald** tillsammans med ideella föreningar, studieförbund och andra aktörer.

Redan år 2000 fick Anna Hadders, museiekológ, en första idé om att göra ett projekt kring natur och integration. En konferens som Centrum för biologisk mångfald arrangerade år 2002 visade att intresset för frågan fanns i hela Sverige. På konferensen gick diskussionerna varma om behovet av att fler människor hittar ut i naturen och ser värdet i de naturvårdssatsningar som görs. Intresset för biologisk mångfald och naturvårdsfrågor måste kunna leva vidare även i framtiden. Då gäller det att nå ut till nya målgrupper.

En grupp som enligt statistiken tillbringar mindre tid i skog och mark än infödda svenskar är de som vuxit upp utomlands. En förklaring kan vara att naturen inte betraktas som ett fritidsintresse överallt i världen. Det är långt ifrån alla länder som har friluftsdagar på skolschemat, eller kopplar samman naturkontakt med avkoppling, livskvalitet, motion och hälsa. Konferensen fungerade som en katalysator och inspirerade olika aktörer att agera. På Regionmuseet började vi skissa på *Kulturell mångfald möter biologisk mångfald*.

”Vart man än tittar är det grönt så långt ögat når. Far naturen aldrig slut i Sverige?”

(Kvinna från Palestina)

Foto: Anna Hadders. Regionmuseet Kristianstad

Får man grilla här?

Målet med projektet är att locka nya svenskar ut i skog och mark, med hjälp av en utställning om allemansrätten som även ger en bakgrundsbild till hur det gick till när naturen började användas för friluftsliv i Sverige.

I utställningen, som har fått namnet ***Får man grilla här? - Kulturell mångfald möter biologisk mångfald***, finns också personliga berättelser om hur människor använder naturen på sin fritid och vilken betydelse naturen har för olika människor.

För att nå så många som möjligt med budskapet har det hela utformats som en vandringsutställning, som kommer att visas på minst åtta orter i Skåne. Intresset för utställningen har spridit sig utanför länet. Nu har ytterligare en upplaga av utställningen producerats och kommer att gå på riksturné. Denna turné har blivit möjlig genom projektbidrag från Naturvårdsverket och Naturhistoriska riksmuseet.

Foto: Frida Ekman. Regionmuseet Kristianstad.

Regionmuseet Kristianstad på utflykt med SFI - klass, maj 2005.

Naturen som mötesplats

Projektet är mycket mer än en utställning. Utflykter och arrangemang, där naturen kan fungera som en plats för människor med olika kulturella bakgrunder och åldrar att mötas i, är en central del av projektet. Redan när projektplanen tog form knöt vi kontakter med lokala naturföreningar, studieförbund, länsstyrelse, Region Skåne, kommun m fl.

Tanken var att det skulle bli ett brett samverkansprojekt, där olika aktörer kan arbeta mot ett gemensamt mål. Något som var nytt i sammanhanget var att den tid de ideella föreningar lade ner, fick tillgodoräknas som tid/pengar. På så vis kunde alla medverkande bidra till projektets medfinansiering vilket var en förutsättning för att kunna söka medel ur LONA, statliga medel till lokala naturvårdsprojekt. Projektet har även fått pengar från Region Skånes miljövårdsfond.

När projektet under hösten 2005 startade en programplaneringsgrupp ville glädjande nog fyra lokala invandrarföreningar vara med. Nya kontakter knöts och flera av vårens utflykter sker som samarrangemang mellan naturföreningar och invandrarföreningar. Fler föreningar har anslutit sig efter hand.

Under nawroz, som betyder ny dag/nytt år och infaller vid vårdagjämningen, går vi ut mycket och umgås med naturen. Man måste ut och dansa i naturen, ha utflykt, gå ut och träffa folk.

När man ser alla i festkläder som är ute och dansar och grillar ser det ut som de är ett med naturen.

(Kvinna från Kurdiska delen av Irak)

Foto: Evelyn Thomasson. Regionmuseet Kristianstad.

Dokumentation ur ett mångfaldsperspektiv

För att samla in ett underslagsmaterial till utställningsdelen som skulle spegla olika människors förhållningssätt till naturen behövdes en etnolog i projektet. Våren 2005 anställdes Anne Rosengren. En annan del av dokumentationen utgörs av fotografier tagna av Emma Mattsson och Frida Ekman, praktikanter från Nordens fotoskola Biskops Arnö och Regionmuseets fotograf Evelyn Thomasson.

Vi ville få in ett perspektivrikt material, som kan spegla hur människor i det mångkulturella Sverige använder naturen på sin fritid. Andra frågeställningar som funnits med, vilka motiv har man för att ge sig ut, vad upplever man och var äger naturumgänget rum?

Ett 40-tal personer mellan 12 och 84 år intervjuades i projektet. Vi har medvetet försökt fånga personer med olika etniska och kulturella bakgrunder och intressen – stadsbor såväl som landsbygdsbor. Eftersom vi saknade kunskap om hur människor ser på och använder naturen i andra delar av världen, såg vi det som angeläget att samtala med människor som vuxit upp utanför Sverige. Hälften av de informanter vi träffat har kommit hit som vuxna. Kontakt med denna heterogena grupp fick vi framförallt genom SFI (svenska för invandrare), som bjöd in oss att genomföra intervjuer i två klasser, under skoltid. All medverkan skedde på frivillig basis och ungefär en tredjedel av eleverna i varje klass ville vara med och prata natur.

Man kan inte bara prata om naturen – den måste upplevas

Från början hade vi tänkt utgå från en frågelista, men insåg snabbt att det var svårt att ställa frågor i förväg när vi inte kände till vilka referensramar personerna hade som skulle intervjuas. I mötet med eleverna användes istället ett öppet tillvägagångssätt för att bjuda in till dialog. För en del blev samtalen en möjlighet att göra jämförelser mellan hemlandets natur och svenska förhållanden. Några hade tagit med sig böcker för att visa likheter och skillnader mellan Sveriges och hemlandets växter och djur. En del av berättelserna kretsade kring krig och hur det påverkar människors rörelsefrihet.

Att en representant från museet dök upp titt som tätt i skolan ledde fram till att det började pratas mer och mer natur i klasserna. Även de som inte blivit intervjuade visade nyfikenhet. Efter att vi gjort en intervju med en kvinna som berättade att hon aldrig varit i en skog – vare sig i hemlandet eller i Sverige – bestämde vi oss för att ordna utflykter tillsammans med klasserna och deras lärare. Vi valde ut platser i närheten, som det skulle vara möjligt att ta sig till även på egen hand vid senare tillfällen.

Projekt som läroprocess

För Regionmuseets del har samarbetet med natur- och invandrarföreningar, studieförbund, integrationskontor, Svenska för invandrare, länsstyrelse m.fl. inneburit en läroprocess i hur man kan arbeta delaktighets- och samarbetsorienterat. Det var visserligen museet som formulerade projektidén, men under arbetets gång har vi hittat vägar att nå ut till och samarbeta med målgruppen och andra aktörer. Under resans gång har vi fått positiv bekräftelse på att vi genom vårt arbetssätt är på rätt väg – många av deltagarna har tydligt uttryckt att det behövs fler projekt av det här slaget.

Genom att de som tar emot vandringsutställningen under turnén kommer att arbeta på liknande sätt som Regionmuseet har vi satt en större boll i rullning. Vår förhoppning är att det kan leda till att nya kontaktnät och gränsöverskridande möten skapas på fler platser än i Kristianstad.

Riksturné av "Får man grilla här?"

Är ni intresserade av att visa utställningen **Får man grilla här? – kulturell mångfald möter biologisk mångfald** hos er? Turné pågår - Kontakta Anna Hadders.

Det kostar ingenting att hyra utställningen. Mottagaren betalar däremot för transport, ansvarar för uppsättning och nedplockning av utställningen och för att finansiera och arrangera aktiviteter i naturen, i samverkan med målgruppen.

Utställningsinformation

- Utställningen transporteras på två Europapallar, den ena 0,8 x 1,2 x 1,5 m, den andra 1 x 2 x 2m. Totalt 5.5 m³ och ca 200 kg.
- Utställningsdelen som ser ut som en busskur är ca 1,5 m (kortsida) x 4 meter (lång) och ca 2,5 meter hög.
- Delen som ser ut som en "reklampelare" (ca 2,50 cm hög) behöver stå ca 2 meter från kuren, och innehåller dvd - spelare och videokanon.
- På reklampelaren presenteras Allemansrätten i löpsedelformat, och från videokanonen projiceras ett bildspel på en av busskurens kortsidor. Bildspelet är ca 20 minuter långt (ca 240 bilder) och kan betraktas både från utsidan och insidan av kuren. Bilderna är från 1900-talets början till idag, och visar människor som gör olika saker i naturen.
- Inuti busskuren finns en utställningstavla som ger en bakgrundsbild till friluftslivets historia. På en annan tavla presenteras citat som berättar hur människor tänker kring, och använder naturen. Här finns möjlighet att placera en liten bänk så att besökare kan sitta medan de tittar på bildspelet.
- Utanpå kuren finns en tom utställningstavla som mottagaren kan använda för att sätta upp eget material t.ex. bilder från utflykter, information osv.
- Utställningen kräver allmänljus, men bör inte stå i direkt solljus på grund av bildspelet.
- Projektörerna och en s.k. rinnande textremsa som visar utställningsnamnet "*Får man grilla här? – kulturell mångfald möter biologisk mångfald*" på olika språk kräver el som dras från taket.
- Utställningen är formgiven av Eric Langert och Agnes Langert.

Kontaktuppgifter:

Anna Hadders, projektledare

Tfn: 044-13 57 22, Mobil: 0733-13 57 22

anna.hadders@regionmuseet.se